

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**

Jilská 1, Praha 1

Tel./fax: 286 840 129

E-mail: gabriela.samanova@soc.cas.cz

Volný časTechnické parametry

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost 2009, v09-11</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>2. 11. - 9. 11. 2009</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1082</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>OZ. 11, OZ. 15, OZ. 26</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>14. 1. 2010</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Gabriela Šamanová</i>

Část výzkumu CVVM AV ČR, v.v.i. v listopadu loňského roku byla věnována tématu volného času. Oslovení občané měli odhadnout, kolik mají volného času ve všední dny a o víkendu, a formou otevřené otázky poté vypovídali, jak svůj volný čas tráví. Zjišťovány byly také informace o tom, jak často se dotázaní věnují některým volnočasovým aktivitám.

První tři tabulky představují přehled o množství volného času v hodinách. Není překvapivé, že nejvíce volného času mají lidé v sobotu a v neděli, asi čtvrtina dotázaných má v tyto dny 10 až 14 volných hodin, další asi čtvrtina pak 7 až 9 hodin. Pět nebo šest hodin může podle svého strávit další zhruba čtvrtina účastníků výzkumu.

Ve všední den zbývají třetině dotázaných tři nebo čtyři hodiny volného času, čtvrtině dotázaných jedna nebo dvě hodiny a pětina dotázaných má ve všední den volno 5 až 6 hodin.

Rozložení volného času se od předchozího výzkumu na stejné téma, který byl proveden v roce 2005, vůbec nezměnilo.

Tab. 1: Odhad volného času ve všední den (v %)¹

ve všední den	2005/12	2009/11
0 h.	6	6
1 – 2 h.	25	25
3 – 4 h.	33	33
5 – 6 h.	18	18
7 – 9 h.	9	7
10 – 14 h.	7	7
více než 15 h.	1	2

Pozn.: Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“.

Tab. 2: Odhad volného času v sobotu (v %)¹

v sobotu	2005/12	2009/11
0 h.	2	2
1 – 2 h.	6	5
3 – 4 h.	15	15
5 – 6 h.	25	26
7 – 9 h.	22	21
10 – 14 h.	25	23
více než 15 h.	3	5

Pozn.: Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“.

Tab. 3: Odhad volného času v neděli (v %)¹

v neděli	2005/12	2009/11
0 h.	1	1
1 – 2 h.	4	3
3 – 4 h.	12	11
5 – 6 h.	23	23
7 – 9 h.	24	24
10 – 14 h.	30	29
více než 15 h.	4	6

Pozn.: Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“.

Další otázka² se týkala způsobu trávení volného času. Každý z dotázaných mohl uvést až tři odpovědi, součet všech možností dává tedy 300 %. Z výsledků šetření vyplynulo, že nejvíce se respondenti ve volném čase dívají na televizi. Na druhém a třetím místě společně byly nejčastěji zmiňovány různé sportovní aktivity a četba. V tabulce 4 je zachycen přehled získaných odpovědí od roku 2004.

¹ Znění otázky: „Odhadněte prosím, kolik asi máte volného času. Volným časem máme na mysli čas po návratu z práce, po nutných nákupech, po vykonání nutných domácích prací a po splnění ostatních každodenních povinností. (Uveďte přibližný počet hodin.)“

Tab. 4: Způsob trávení volného času (v %)²

aktivita	2004/3	2005/12	2009/11
televize	37	51	41
sport aktivně	33	26	31
čtení (literatura, knihy, noviny, časopisy)	27	37	31
s přáteli, kamarády, známými	16	21	26
rodina	24	23	24
procházky (i se psem)	12	18	17
počítač (programování, počítačové hry)	6	12	14
zahrádka	17	10	13
odpočinek, relaxace, spánek	7	11	11
kino, divadlo, výstavy apod.	7	7	7
zájezdy, výlety, cestování, dovolená	6	3	7
v hospodě, baru, kavárně, (u piva...)	4	6	6
ruční práce	7	8	5
kutilství, drobné opravy v domácnosti	6	7	5
hudba – poslech (poslech rozhlasu)	3	5	5
domácí práce, péče o domácnost	14	5	4
s partnerem, přítelem	3	5	4
luštění křížovek, různé soutěže	3	3	4
studium, učení, psaní diplomové práce	7	4	3
sport pasivně	3	2	3
chata, chalupa	4	3	2
v lese, na houbách	4	2	2
diskotéky, tancovačky a podobné kulturní	4	3	2
rybaření, myslivost	2	2	2
péče o domácí zvířata	2	1	2
druhé zaměstnání, práce přes čas	2	1	1
chov hospodářských zvířat	2	1	1
nákupy	2	2	1
aktivní provozování hudby	1	1	1
šachy, karty, kulečnick, apod.	1	1	1
bez odpovědi	24	13	15

Pozn.: Dopočet do 300% ve sloupcích tvoří jiné odpovědi, které nedosáhly četnosti 1%.

Vedle sledování televize, sportování a četby tráví lidé svůj čas často s rodinou a přáteli a také procházkami a venčením psů. Častěji než dříve vyplňuje volný čas počítač, naopak na ústupu je zahrádkaření. Nejvýznamnější změna byla zaznamenána u domácích prací, kterým se ještě v roce 2004 věnovalo ve svém volném čase 14 % dotázaných, v roce 2005 klesl tento podíl na 5 % a v roce 2009 byla nízká hodnota potvrzena 4 % dotázaných. Otázkou je, zda skutečně poklesl objem domácích prací, které lidé vykonávají, či zda došlo k posunu ve vnímání toho, co je volný čas a zda do něho patří péče o domácnost.

V další části výzkumu byla respondentům položena otázka³, jak často se věnují některým vybraným činnostem spojeným s trávením volného času. Výsledky jsou zaznamenány v tabulce 5.

² Znění otázky: „Zkuste jednoduše říci, jakým způsobem nejčastěji trávíte volný čas.“

Tab. 5: Jak často... (v %)³

aspoň jednou za:	týden	měsíc	čtvrt roku	rok	vůbec
čtete časopisy	67	24	5	1	3
posloucháte nahrávky např. na kazetě, CD	51	18	8	5	18
se věnujete dalším koníčkům	49	29	11	2	7
se scházíte s přáteli, známými, sousedy	47	38	11	2	2
čtete knížky	41	19	15	10	15
cvičíte, sportujete	33	18	8	7	34
chodíte na výlety do přírody, pěstujete turistiku	26	36	21	9	8
navštěvujete vinárny, kavárny, restaurace	23	31	18	11	16
si zvyšujete své odborné a jazykové znalosti	19	13	7	8	52
navštěvujete veřejnou knihovnu	3	20	10	8	59
chodíte do kina	2	13	24	26	36
chodíte do divadla	1	7	16	36	40
navštěvujete galerie, výstavy výtvarného umění	1	4	13	33	49
chodíte na koncerty populární hudby	1	5	16	29	49
chodíte na koncerty vážné hudby	0	3	6	16	75

Pozn.: Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“.

Mezi zkoumanými formami trávení volného času je nejfrekventovanější četba časopisů, které se pravidelně aspoň jednou týdně věnuje 67 % populace starší 15 let, zatímco jen 3 % podle vlastního vyjádření časopisy nikdy nečtou. Četbou knih se lidé ve svém volném čase zabývají rovněž často, i když celkově méně, než četbou časopisů. Pravidelně aspoň jednou za týden čte knihy 41 % lidí, dalších 44 % tráví svůj volný čas četbou knih sporadičtěji, 15 % knihy nečte vůbec. 23 % občanů přitom aspoň jednou měsíčně chodí do veřejné knihovny, dalších 18 % využívá tuto službu méně často a 59 % knihovnu nenavštěvuje nikdy.

Poměrně oblíbenou aktivitou ve volném čase je i poslech nahrávek na kazetách, CD či jiných záznamových nosičích, kterému se pravidelně aspoň jednou týdně věnuje asi polovina (51 %) české populace. Pětina lidí ovšem podle výsledků našeho šetření nahrávky nikdy neposlouchá. Na koncerty populární hudby alespoň příležitostně chodí asi polovina (51 %) respondentů, z toho 6 % se těchto akcí účastní pravidelně alespoň jednou za měsíc. Koncerty vážné hudby navštěvuje alespoň občas čtvrtina lidí, 3 % je absolvují minimálně jednou měsíčně.

Do kina ve svém volném čase alespoň občas zajdou téměř dvě třetiny (64 %) dotázaných, z toho 15 % jednou za měsíc nebo častěji. Jen o něco menší část populace (60 %) alespoň někdy věnuje svůj volný čas návštěvě divadla, i když pravidelných návštěvníků, kteří chodí alespoň na jedno představení za měsíc, je o něco méně (8 %). Do galerie či na výstavu výtvarného umění alespoň příležitostně zavítá polovina lidí, 5 % tak činí jednou za měsíc nebo častěji.

³ „Budeme se bavit o Vašich zájmech, o tom, co děláte ve svém volném čase. Jak často: a) posloucháte nahrávky např. na kazetě, CD, b) zvyšujete si své odborné a jazykové znalosti, c) čtete časopisy, d) čtete knížky, e) chodíte do kina, f) chodíte do divadla, g) navštěvujete galerie, výstavy výtvarného umění, h) cvičíte, sportujete, i) navštěvujete veřejnou knihovnu, j) chodíte na výlety do přírody, pěstujete turistiku, k) chodíte na koncerty vážné hudby, l) navštěvujete vinárny, kavárny, restaurace, m) chodíte na koncerty populární hudby, n) scházíte se s přáteli, známými, sousedy, o) věnujete se dalším koníčkům.“

Sportu či cvičení se pravidelně jednou za týden nebo častěji věnuje třetina (33 %) respondentů našeho šetření, přibližně stejná část (34 %) naopak vůbec nesportuje. Naprostá většina lidí (s výjimkou 8 %) alespoň občas podniká výlety do přírody nebo turistické pochody, čtvrtina (26 %) tak činí každý týden nebo častěji.

Nezanedbatelnou část svého času věnují lidé zvyšování kvalifikace. Téměř pětina (19 %) respondentů našeho výzkumu se podle vlastního vyjádření minimálně jednou týdně vzdělává v některém cizím jazyce či odborném předmětu, dalších 28 % tak činí alespoň občas.

Poměrně často lidé u nás tráví svůj volný čas ve společnosti svých přátel a známých – 47 % minimálně jednou za týden, dalších 38 % alespoň jednou za měsíc. Do restaurace, vinárny či kavárny chodí nejméně jednou za měsíc asi polovina (54 %) účastníků výzkumu, 23 % z nich zde tráví svůj volný čas jednou týdně či častěji.

Velmi oblíbenou volnočasovou aktivitou jsou individuální koníčky. Ve svém volném čase se jimi zabývá asi devět z deseti dotázaných, přičemž necelá polovina (49 %) se svému hobby věnuje minimálně jednou či vícekrát v týdnu a dalších 29 % alespoň jednou za měsíc.

U jednotlivých způsobů trávení volného času naše šetření zaznamenalo poměrně výrazné sociodemografické rozdíly. Mimo jiné se ukázalo, že ženy častěji než muži čtou časopisy i knihy, chodí do divadla, na výstavy a do veřejných knihoven nebo navštěvují koncerty vážné hudby. Muži se ve svém volnu naopak více věnují koníčkům, sportu a častěji navštěvují vinárny, kavárny a restaurace.

Rozdíly ve způsobu trávení volného času byly zaznamenány také podle věku. Mladší lidé ve věku zhruba do třiceti let častěji poslouchají hudební nahrávky a chodí na koncerty moderní hudby, častěji než starší lidé chodí do kina a do restaurací. Mladší respondenti více sportují a více času tráví zvyšováním odborných a jazykových znalostí. Lidé po šedesátce ve srovnání s mladšími věkovými skupinami častěji čtou knihy a časopisy a věnují se svým koníčkům.

Následující tabulky 6 a 7 ukazují srovnání s výsledky výzkumů z předchozích let od roku 1991. Nejvýraznější změnou, kterou můžeme v daném časovém úseku z hlediska způsobů trávení volného času vysledovat, je pokles návštěvnosti kin. Zatímco ještě počátkem devadesátých let minulého století navštěvovala kino alespoň jednou měsíčně třetina dotázaných, v roce 2009 se do kina se stejnou frekvencí vypraví pouze 16 % dotázaných. Poklesl také zájem o četbu časopisů nebo koníčky. Další výzkumy potvrdí, zda se jedná o nástup trendu nebo pouze přechodný výkyv.

Tab. 6: Činnosti volného času 1991 - 2009 (1x týdně v %)

	1991	1994	1995	1997	2001	2004	2009
čtení časopisů	x	76	73	77	71	70	67
poslech nahrávek	58	51	48	56	57	49	51
věnuje se svým koníčkům	x	60	58	54	53	47	49
setkávání se s přáteli, sousedy, známými	x	51	51	48	42	45	47
čtení knížek	29	39	41	42	41	43	41
cvičení, sportování	x	39	43	33	44	34	33
chození na výlety do přírody, turistika	x	21	22	21	23	23	26
návštěva vinárny, kavárny, restaurace	x	17	20	19	17	21	23
zvyšování odborných a jazykových znalostí	x	24	26	24	29	27	19

Pozn.: Dopočet do 100 % v každém políčku jsou ostatní odpovědi, x značí, že položka v roce 1991 nebyla sledována.

Tab. 7: Činnosti volného času 1991 – 2009 (1x měs. a častěji v %)

	1991	1994	1995	1997	2001	2004	2009
návštěva veřejné knihovny	27	23	24	24	28	25	23
návštěva kina	34	26	20	19	18	21	16
návštěva divadla	8	7	5	7	8	10	8
návštěva koncertu populární hudby	9	9	7	10	8	10	6
návštěva galerie, výstavy výtvarného umění	6	5	4	6	5	5	5
návštěva koncertu vážné hudby	3	4	5	3	5	5	3

Pozn.: Dopočet do 100 % v každém políčku jsou ostatní odpovědi.